

(23 Mart 2018, Cuma)

Cesaret-ahlak ilişkisi daima iyi/olumlu işlemez.

Cesur insanlardan bazıları, kimi zaman, dava adına, ideal adına, gelecek adına, maslahat adına, bazen de menfaat adına ahlakiliği istekleri doğrultusunda yorumlar, bir nevi kendilerine doğru yontarlar.

Cesaret ahlak ilişkisinde merkeze hangisi konulmalı diye bir soru sormak, aslında abestir. Lakin insanımız bu hususta ahlakiliği dar anlama hapsettiği, ahlaklı oluşun elini kolunu bağladığı ve mistikleştirdiği, cesareti de kabadayılık olarak anlamaya meyilli olduğu için, cesaret- ahlak ilişkisini ve işleyişini yeniden ele almamız gerekecektir.

Ahlak; pasif bir durum sergileyişi, meselelerin üstünü örtmeye yarayan bir boyun eğme ameliyesi değildir.

Ahlakı anlamak insanı anlamaktan geçer. Kınalızade; Ahlak-ı Alâî'nin dibacadesinde: İnsanı, *"insanın terkihi; mücerred/soyut ve maddiyi kapsadığı, baki olan özü ve fani olan unsurları kapladığı/topladığı gibi, güçlü bir görünüşü ve ruhi olanı da bir araya getirdi."* şeklinde tarif eder.

İnsan, cismanî ve ruhî/manevi iki hususu bünyesinde barındıran, iyilik ve kötülük yapabilen, irade sahibi bir varlıktır. İnsanın maddî tarafı daha çok cesaretle ilintili, manevî/ruhî tarafı da ahlakla ilintili olduğu kanaati yaygındır. Bu eksik, tarafgir ve yanlı anlayış, hem ahlaka hem de cesarete aykırıdır.

Bu iki haslet birbiriyle iyi irtibatlandırır ve aralarındaki bağı anlayabilirsek insanı daha iyi tanımış

ve fıtrata uygunluğunu keşfetmiş olabiliriz.

İnsan meta değildir; yüce Allah; “Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini engüzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık.” (İsra, 70); “Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık.”
(Tin, 4)

İnsanın şerefi; ahlaklı oluşundadır. Ahlakın dışına çıkılarak elde edilen başarılar, kazanılan zaferler, gösteriş için yapılan ibadetler insan onurunu, vakarını, ciddiyetini, şerefini zedeler.

Merkeze cesaret konulduğunda, başarı öne alınır, ahlak tali dereceye indirilir. Elde edilen başarı ile ahlakı zedeleyen unsurlar örtülür. Bu belli bir zaman görünmez, fakat zaman geçince başarının içinde gizli kalan ahlakî zaaf lar su yüzüne çıkar ve o başarının gerçek anlamda başarı olmadığı da açığa çıkmış olur.

Cesur insanlar, bu tür zaaf ların ortaya çıkması anında, geriye dönüp hatanın nereden kaynaklandığını araştırıp bulma yerine başka sebeplere sarılırlar. Genelde böylesi durumlarda daha cesur ve sert davranmayı cesaret olarak lanse ederler ve İslam'ın Müslümanlardan istediği gerçeğin de böyle olduğunu iddia ederler. Bunun için geçmişteki ahlaki zaaf ları ihtiva eden uygulamaları öne çıkararak tekrar eski “başarılı döneme” dönerler.

Ahlakın bize gösterdiği hikmetli davranmayı, geri çekilme, korkaklık olarak adlandırılırlar.

....

Ahlakı mistikleştirenler, insanın maddî/ beşerî yanını yok sayarak insanı melekleştirmek isterler. Maddî varlık insanın düşmanıymış gibi gösterirler, görünür başarıları ahlak dışı bir amel imiş sanırlar. Böyle yaparak ahlaklı oluşun görünür yüzünü basit ve alelaide seviyesine indirirler. Toplumsal alandaki gayretleri küçümserler, adaleti zahiri olmaktan çıkarıp batına hasrederler. Bunlar bir çeşit niyet okuyuculuğunu yaparak insanın başarısının mutlaka nakıs ve gösteriş içerdiğine kanidirler. Böyle akıl yürüttükleri için pratik hayatta karşılığı olmayan bir ahlak anlayışını savunurlar. Bu deni dünyayı kerih görürler, nefsin dünyevi isteklerini bir günah yığını

olarak görürler. Bu denli dünyanın zevk u sefasına meyil eden istekleri öldürmek için çaba harcamak gerektiğine inanırlar. Bu ruh halini yaşayan ve bunu ahlak olarak adlandıran zihin, dünyayı imar etme, adaleti kayım kılma dertleri olamaz, çünkü onlar bu dünyada yaşıyorlar ama gözlerini gerçeklere kapadıkları için hayal âlemine daha yakın duruyorlar.

Ahlakı böyle anlayanlar için yol kesici unsurlar arasında cesaret ön plandadır. İslam'ın istediği ve fıtrata, gerçeğe uygun cesareti taşkınlık, fevrilik olarak adlandırırılar. Bunların ahlak anlayışları Müslümanlardan çok İslam düşmanlarına yarar.

Ahlak; akıl ve verimlilik esasına dayanan, hikmeti, yapabilirliği esas alan cesaretle sağlanabilir.

Cesaret; hikmeti, yapabilirliği, teenni... ahlakı ana merkeze koyan, bir anlayışla verimli olur.

Bu iki hasletimizi, yerli yerince kullanabilirsek hem hikmetle hareket etmiş oluruz hem de başarıları elde etmemiz gerçekleşebilir.

Asıl cesaret; öfkeye kapılmadan, kinini yutabilen, düşmanına bile adil davranan, şartlar ne olursa olsun ahlaktan, adaletten ayrılmayan yiğitlerin yaptıklarıdır.

Asıl ahlak; haklı bir davada, herkes geri çekilse bile tek başına kalsa da hakkı haykırmak ve gerekirse fedayı can etmeyi göze alarak yürüyen kişilerin yaptıklarıdır.

Ahlakı cesaretten, cesareti ahlaktan ayırmak Müslüman insana büyük darbedir.